

Άδεια μονογονεϊκών οικογενειών

ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΩΝ ΜΕ ΑΡΙΘΜ. ΠΡΩΤ. ΕΓΚΥΚΛΙΩΝ
107342/2022 ΚΑΙ 38481/2023 ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Α. Αργυριάδης
& Συνεργάτες

Δικηγορική Εταιρεία

Γράφει η **Ζωή Χατζοπούλου**

Δικηγόρος στην «Αργυριάδης & Συνεργάτες»
Δικηγορική Εταιρεία

Παρά το γεγονός ότι στην Ελλάδα ο θεσμός της πυρηνικής οικογένειας αποτελεί ακόμα και σήμερα ισχυρό συνεκτικό ιστό της κοινωνίας μας, αναμφίβολα, τις τελευταίες δεκαετίες, παρατηρείται όλο και εντονότερα τόσο η εμφάνιση όσο και η αποδοχή της μονογονεϊκής οικογένειας.

Ως **μονογονεϊκή οικογένεια*** ορίζεται η οικογένεια με παιδί που αποτελείται μόνο από έναν γονέα, είτε από επιλογή, είτε κατά συνθήκη, δηλαδή έπειτα από μία απώλεια ή ένα διαζύγιο, ο οποίος ασκεί εν τοις πράγμασι και κατ' αποκλειστικότητα ή μετά από σχετική ανάθεση τη γονική μέριμνα ενός ή περισσότερων ανήλικων τέκνων, με δικαστική απόφαση ή με έγγραφη συμφωνία λύσης του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης, ή σε περίπτωση διακοπής της συμβίωσης των συζύγων ή των μερών του συμφώνου συμβίωσης, ή ακύρωσης του γά-

μου.

Βάσει έρευνας της Ευρωπαϊκής Στατιστικής Αρχής (Eurostat) για το έτος 2020**, το 14% των οικογενειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούνται από μόνους γονείς με παιδιά, με πρώτη τη Σουηδία, όπου το ποσοστό των μονογονεϊκών οικογενειών κυμαινόταν στο 34%, ενώ στην Ελλάδα κατά το έτος 2020, το ποσοστό των μονογονεϊκών άγγιζε το 9%.

Δεδομένης της αυξημένης εμφάνισης των μονογονεϊκών, αλλά και των αντικειμενικών δυσχερειών που αντιμετωπίζει κάθε μονογονεϊκή οικογένεια, ο Έλληνας νομοθέτης δεν μπορούσε παρά να αναγνωρίσει ότι ο συγκεκριμένος τύπος οικογένειας χρήζει ειδικής προστασίας, λόγω της αυξημένης ευθύνης του μονογονεά στην ανατροφή των τέκνων του.

Έτσι, ο νομοθέτης, με το **Ν. 4808/2021**, που

* Ν. 3883/2010

** <https://www.ot.gr/2021/06/01/epikairothta/kosmos/eurostat-poses-monogoneikes-oikogeneies-yparxounstin-ee/>

εισήγαγε διατάξεις του νέου εργασιακού νόμου, αφενός πέτυχε την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ης Ιουνίου του 2019, στοχεύοντας στη διευκόλυνση της οικογενειακής ζωής του εργαζόμενου γονέα και στην εξισορρόπηση της επαγγελματικής και της προσωπικής ζωής του, και αφετέρου προέβη, μεταξύ άλλων, στη θεσμοθέτηση της χορήγησης μιας σειράς αδειών σχετικά με την προστασία της οικογένειας.

Συγκεκριμένα, στο **άρθρο 45 του Ν. 4808/2021**, με το οποίο βελτιώθηκε το προγενέστερο πλαίσιο χορήγησης της άδειας μονογονεϊκών οικογενειών του άρ. 7 της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. 2002-2003, προβλέπεται η χορήγηση μιας ειδικής άδειας έξι (6) εργάσιμων ημερών ετησίως με αποδοχές, επιπλέον αυτής που δικαιούνται από άλλες διατάξεις, στις μονογονεϊκές οικογένειες, και ειδικότερα στους εργαζόμενους γονείς που έχουν χηρέψει, αλλά και στον άγαμο γονέα που έχει την αποκλειστική επιμέλεια του τέκνου του*, ενώ για το μονογονέα που έχει τρία ή περισσότερα τέκνα, προβλέπεται άδεια οκτώ (8) εργάσιμων ημερών ετησίως, επιπλέον αυτής που δικαιούται από άλλες διατάξεις (π.χ. άδεια φροντίδας παιδιού).

Στο προϊσχύον άρθρο 7 της Ε.Γ.Σ.Σ.Ε. 2002-2003, προβλεπόταν ότι το δικαίωμα για λήψη αυτής της άδειας υπάρχει μέχρι να συμπληρώσει το τέκνο την ηλικία των 12 ετών, ότι δύναται αυτή να χορηγείται κάθε έτος εφάπαξ ή τμηματικά και ότι το δικαίωμα αυτό αίρεται στην περίπτωση που ο μονογονέας αποκτήσει σύζυγο ή συμβιώσει με πρόσωπο που δεν είναι γονέας*.

Ουσιαστικά, η μονογονεϊκή οικογενειακή κατάσταση παύει να υφίσταται μόνο όταν ο γονέας που έχει τη γονική μέριμνα και την επιμέλεια κατ' αποκλειστικότητα, είτε συνάψει

νέο σύμφωνο συμβίωσης, ή θρησκευτικό ή πολιτικό γάμο, είτε αλλάξει την οικογενειακή του κατάσταση από μονογονεϊκή σε διγονεϊκή.

Από το κείμενο του αρ. 45 του Ν. 4808/2021, συνάγεται, λοιπόν, ότι δικαιούχοι της άδειας μονογονεϊκών οικογενειών είναι είτε ο εργαζόμενος γονέας που έχει χηρέψει, είτε ο άγαμος εργαζόμενος γονέας που έχει την αποκλειστική επιμέλεια του τέκνου του.

Ωστόσο, η διάταξη του άρθρου 45 του Ν. 4808/2021, άφηγε κάποια αρρύθμιστα ερμηνευτικά κενά, για την αποσαφήνιση των οποίων επενέβη ο Συνήγορος του Πολίτη, ούτως ώστε να διαλευκανθεί η αληθινή βούληση του νομοθέτη και με αίτημα να συμπεριληφθούν ρητά και οι διαζευγμένοι γονείς, οι οποίοι ανέλαβαν με δικαστική απόφαση, γραπτή συμφωνία ή ψηφιακή δήλωση του αρ. 1441 Α.Κ. την άσκηση επιμέλειας του ανήλικου παιδιού τους, στους δικαιούχους.

Στις 14 Νοέμβρη 2022, δημοσιεύθηκε η υπ' αριθμ. 107342/2022 Εγκύκλιος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, προκειμένου να διευκρινίσει ορισμένα ζητήματα αναφορικά με τους δικαιούχους αυτής της άδειας. Με την εγκύκλιο 107342/2022, διευρύνθηκε η στενή γραμματική διατύπωση της διάταξης του ως άνω νόμου και επιχειρήθηκε μια τεολογική ερμηνεία της, συμπεριλαμβανοντας στους δικαιούχους της άδειας και **τους εργαζόμενους γονείς ή τρίτα πρόσωπα που έχουν κατ' αποκλειστικότητα την άσκηση της γονικής μέριμνας του τέκνου**, καθώς και **τους γονείς στους οποίους έχει ανατεθεί η κατ' αποκλειστικότητα άσκηση της επιμέλειας του τέκνου τους**.

Συνεπώς, πέρα των χήρων και των άγαμων γονέων που έχουν την επιμέλεια του τέκνου, όπως ρητά προβλέπει η διάταξη του νόμου, δικαιούχοι της άδειας είναι και οι εργαζόμενοι γονείς ή τρίτα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η κατ' αποκλειστικότητα άσκηση της γονικής μέριμνας και της επιμέλειας του προσώπου

* βλ. Ι. Ληξουριώτης, «Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις», 7η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ. 597.

του παιδιού με δικαστική απόφαση, **ξεκαθαρίζοντας έτσι το τοπίο αναφορικά με την τύχη των διαζευγμένων μονογονέων, που έχουν αναλάβει την κατ' αποκλειστικότητα άσκηση της γονικής μέριμνας του ανήλικου τέκνου δυνάμει δικαστικής απόφασης, καθώς και τους γονείς στους οποίους έχει ανατεθεί η κατ' αποκλειστικότητα άσκηση της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου τους, με δικαστική απόφαση ή έγγραφη συμφωνία λύσης γάμου ή συμφώνου συμβίωσης, ακύρωσης γάμου ή ψηφιακής δήλωσης του άυλου συναινετικού διαζυγίου** (αρ. 1441 Α.Κ.).

Μετέπειτα, στις 10 Απριλίου 2023, δημοσιεύθηκε η υπ' αριθμ. 3848/12023 Εγκύκλιος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, με την οποία διευκρινίστηκαν ζητήματα αναφορικά με τους δικαιούχους της άδειας μονογονεϊκών οικογενειών, το χρονικό διάστημα άσκησης της γονικής μέριμνας και την ηλικία του τέκνου. Σύμφωνα με την ανωτέρω νεότερη εγκύκλιο, αποσαφηνίστηκε ότι το δικαίωμα στην άδεια των μονογονεϊκών οικογενειών μπορεί να ασκηθεί από τους δικαιούχους της, αποκλειστικά κατά το χρόνο άσκησης από το γονέα της γονικής μέριμνας ή της επιμέλειας του ανήλικου τέκνου κατά αποκλειστικότητα. Ως εκ τούτου, το δικαίωμα στην άδεια αυτή παύει να υφίσταται με την παύση ισχύος του δικαιώματος - υποχρέωσης στη γονική μέριμνα ή στην επιμέλεια ανήλικου τέκνου, δηλαδή με την ενηλικίωσή του (αρ. 127 Α.Κ.).

Στην εν λόγω εγκύκλιο επισημαίνεται ότι από το συνδυασμό των διατάξεων των αρ. 127 και

1510 Α.Κ., συνάγεται ότι η έννοια της γονικής μέριμνας είναι ευρύτερη της επιμέλειας και τη συμπεριλαμβάνει, καθώς και ότι είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων ανήλικου τέκνου. Επιπλέον, ορίζεται ότι ενήλικος είναι κάθε πρόσωπο που έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του, δεδομένου ότι από την ηλικία αυτή είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία.

Ωστόσο, δυνάμει των σχετικών διατάξεων σχετικά με την καλή πίστη και τα χρηστά και συναλλακτικά ήθη (αρ. 281 και 288 Α.Κ.), αλλά και σε συνδυασμό με τον κοινωνικοοικονομικό σκοπό του άρθρου 45 του Ν. 4808/2021, προκειμένου να χορηγηθεί η απαραίτητη στήριξη στους μονογονείς, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η συγκεκριμένη άδεια θα πρέπει να χορηγείται και μετά την ενηλικίωση του τέκνου, στις περιπτώσεις που αποδεδειγμένα υπάρχει ανάγκη από ειδική φροντίδα για λόγους βαριάς ή χρόνιας ασθένειας ή αναπηρίας, βάσει του άρθρου 42 παρ. 2 περ. β του Ν. 4808/2021.

Βάσει όλων των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι η ελληνική έννομη τάξη δε στέκεται αδιάφορη απέναντι στις αυξημένες ανάγκες και απαιτήσεις των μονογονεϊκών νοικοκυριών. Ο Έλληνας νομοθέτης, λοιπόν, έχει ξεκινήσει την προσπάθεια θεσμοθέτησης με στόχο τη δημιουργία

ενός συγκροτημένου συστήματος προστασίας των οικογενειών αυτών, αλλά και ενός πλέγματος κοινωνικών παροχών και δικαιωμάτων, δυνάμενων να εξασφαλίσουν στους μονογονείς και στα παιδιά τους την απαραίτητη νομοθετική υποστήριξη, λόγω ακριβώς των ιδιαίτερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και των αυξημένων αναγκών που έχουν.

